

Vedran Zlatić, mag. iur.

Gloria Gonzalez Fuster: THE EMERGENCE OF PERSONAL DATA PROTECTION AS A FUNDAMENTAL RIGHT OF THE EU, Law, Governance and Technology Series 16, Springer International Publishing Switzerland, 2014.

Knjiga „THE EMERGENCE OF PERSONAL DATA PROTECTION AS A FUNDAMENTAL RIGHT OF THE EU“ izašla je u izdanju Springer International Publishing Switzerland, 2014. godine i ima ukupno 274 stranice. Autorica je Gloria Gonzalez Fuster, profesorica na Vrije Universiteit Brussel, Faculty of Law and Criminology. Izložit ćemo u nakraćim crtama kompoziciju knjige. Na početku nailazimo na Zahvale autora (str. ix) i Sadržaj (str. xi-xiv), potom slijedi Popis skraćenica (str. xv-xvi), te Uvod (str. 1-18). Nakon uvodnoga dijela slijedi središnji dio knjige koji se sastoji od dva dijela: „I. BEFORE THE EUROPEAN UNION“ (str. 19-108) i „II. IN THE EUROPEAN UNION“ (str. 109-272), a koji su opet podijeljeni u više poglavlja o kojima ćemo kasnije nešto više kazati.

Knjiga profesorice Gonzalez Fuster donosi pregled razvoja prava zaštite osobnih podataka te njegovu pojavu, ili bolje možda reći prepoznavanje, kao temeljnog prava u Europskoj uniji, pa i šire, jer najprije istražuje korijene nastanka ovog prava, potom iznosi pregled njegova redefiniranja u SAD-u 60-ih godina prošlog stoljeća, njegovu pojavu u pojedinim europskim državama i na kraju uvrštavanje ovog prava u međunarodne dokumente. Pravo zaštite osobnih podataka je tako našlo svoje mjesto i u Povelji temeljnih prava Europske unije iz 2000. g. (Charter of Fundamental Rights of the European Union) (dalje: Povelja) koju su zajednički donijeli Parlament EU, Vijeće i Europska komisija. Nadalje, autorica daje i pregled zamršenih međuodnosa ovog prava s pravom privatnosti koje naizgled ono zamjenjuje. Poseban naglasak stavlja i na činjenicu „višejezičnosti“ (*multilingualism*) u EU, a to za posljedicu ima, između ostalog, i to da svi pravni akti EU moraju biti prevedeni na jezike svih država članica Unije, a od 2013. g. među njima je i hrvatski jezik. Ovakva praksa sa sobom donosi izazove i poteškoće, budući da nije jednostavno, a pokatkada niti moguće, naći primjerenu riječ u jeziku na koji se prevodi, a da ona prikaže cjelokupno značenje koje u sebi nosi riječ stranog jezika sa kojega se prevodi neki dokument ili pravni akt.

Prvi dio knjige „I. BEFORE THE EUROPEAN UNION“ (str. 19-108) sastoji se od sljedećih poglavlja: „Privacy and the Protection of Personal Data Avant la Lettre“, „The Surfacing of National Norms on Data Processing in Europe“ i „The Materialisation of Data Protection in International Instruments“. U prvome dijelu autorica piše o tome kako postoje različita shvaćanja pojma privatnosti pa samim time i njegove različite definicije. Međutim, od kraja 60-ih godina dvadesetog stoljeća u SAD-u je počelo prevladavati razmišljanje kako se pod ovim pojmom prvenstveno misli na „kontrolu nad privatnim/osobnim podacima“.

Ovo razmišljanje je svakako bilo povezano, pa na neki način čak i potaknuto, s tehnološkim napretkom informacijskih tehnologija koje su sa sobom donijele povećan protok i dostupnost informacija, pa samim tim i osobnih podataka građana. Naravno da se u takvom okruženju javila i potreba da se one koji imaju pristup takvim informacijama onemogući u neovlaštenoj uporabi, pa i zlouporabi istih. Autorica potom daje pregled razvoja procesa zaštite osobnih podataka i u europskim zemljama kao što su primjerice: SR Njemačka, Francuska, Švedska itd. U završnom poglavlju prvog dijela knjige prof. Gonzalez Fuster donosi pregled uvođenja prava na zaštitu osobnih podataka i na međunarodnoj razini i to njegovim inkorporiranjem u različite međunarodne dokumente.

Drugi dio knjige „I. IN THE EUROPEAN UNION” (str. 109-272) u sebi sadrži sljedeća poglavlja: „The Beginning of EU Data Protection“, „EU Fundamental Rights and Personal Data Protection“, „The Right to the Protection of Personal Data and EU Law“ i „Conclusions“. U ovome dijelu autorica izlaže kako je tekao postupak uvođenja prava na zaštitu osobnih podataka u legislativu EU, što nije teklo bez poteškoća. Tek krajem 1980-ih Europska komisija je odlučila – uz opetovane napore Europskog parlamenta da se i EU pozabavi ovom problematikom – na nivou Zajednice pravno regulirati to pitanje. Konačna potvrda da je pravo na zaštitu osobnih podataka jedno od temeljnih prava EU došla je s donošenjem Povelje 2000. g. Nadalje, autorica u posljednjem poglavlju naglašava kako treba imati na umu da Povelja nije imala pravnoobvezujući karakter sve do donošenja Lisabonskog ugovora 2009. g. Slijedom toga, treba praviti razliku između vremena od donošenja Lisabonskog ugovora i vremena nakon njegova donošenja s obzirom na primjenu Povelje, a samim tim na primjenu prava na zaštitu osobnih podataka koje je u njoj sadržano.

Naslov koji smo u kratkim crtama predstavili donosi veoma aktualnu temu, jer upravo sada u vremenu koje nam donosi ubrzani razvoj informacijskih tehnologija koje svijet pretvaraju u, kako se to popularno i često naziva „globalnim selom“, raste i opasnost od zlouporabe sve lakše dostupnih informacija i podataka pa pravo na zaštitu osobnih podataka predstavlja važnu temu ne samo za pravnike, nego i za sve druge, jer ovdje se radi o materiji koja se tiče svih nas.